

O MIEJSCACH I WŁADZY SĄDZENIA W KRÓLESTWIE (ŁK 22,24-30)

1. Wprowadzenie

Perykopa Łk 22,24-30 dotyczy kwestii powstałego *sporu o pierwszeństwo pomiędzy uczniami Jezusa*. Zawarta jest ona we wstępnej części relacji św. Łukasza z *męki i zmartwychwstania Jezusa Chrystusa* (Łk 22,1-35). Perykopa Łk 22,24-30 w strukturze trzeciej Ewangelii jest umieszczona pomiędzy opisem *zapowiedzi zdrady Jezusa* (Łk 22,21-23) a *obietnicą daną przez Jezusa Piotrowi dotyczącą jego umocnienia w wierze i zapowiedzią zdrady Jezusa* Łk 22,31-34¹. Pochodzenie perykopy – Łk 22,24-30 – stanowi trudny problem literacki. Niektórzy interpretatorzy uznają ją za pochodzącą od św. Łukasza², inni odczytują ją jako redakcję³. Jednak słownictwo jej tekstu wskazuje, że autorem prawdopodobnie jest św. Łukasz⁴. Św. Łukasz i św. Mateusz zgadzają się raczej co do warunków obietnicy złożonej tutaj przez Jezusa Dwunastu Apostołom. Podobieństwo formuły treści pomiędzy tymi dwoma perykopami ogranicza się do końcowych słów dotyczących zasiadania na tronach i sądzenia dwunastu plemion Izraela. W Mt 19,28 jest to *dwanaście tronów* (δώδεκα θρόνους), natomiast św. Łukasz używa tylko terminu *trony* (θρόνων)⁵.

¹ Por. S. Gądecki, *Wstęp do Ewangelii synoptycznych*, Gniezno 1992, s. 123.

² Por. E. Schweizer, *Das Evangelium nach Matthäus*, Göttingen 1976, s. 251 nn.; H. Schürmann, *Jesu Abschiedsrede Lk 22,21-38*, Münster 1977, s. 37–53.

³ Por. J.M. Creed, *The Gospel According to St. Luke*, London 1957, s. 268.

⁴ Por. S. Gądecki, dz. cyt., s. 286: *On (Łukasz) jako jedyny mówi o sporze uczniów o pierwszeństwo podczas Ostatniej Wieczerzy i razem z Janem dla zajmujących pierwsze miejsca podaje gotowość do służby jako wzór do naśladowania*.

⁵ Por. B. Rigaux, *Die Zwölf in Geschichte und Kerygma*, w: „Der Historische Jesus und der Kerygmatische Christus”, Berlin 1960, s. 476: uważa, że Łukasz celowo opuścił, aby nie powtarzać tych samych słów. Por. również: W. Grudmann, *Das Evangelium nach Lucas*, Berlin 1961, s. 104, 362 n. 6: uważa, że nie warto było wspominać słowa *dwanaście* po tym, jak Jezus ogłosił właśnie, że jeden z Dwunastu go zdradzi.

Logion Jezusa zawarty w Łk 22,24-30 stanowi wyraźnie Jego słowa pożegnania z uczniami. W oczach Łukasza zasiadanie przy tym samym stole jest doskonałą okazją do rozprawy (Łk 5,29-30;7,36-50;10,38-42;11,37-54;14,1-24;19,1-27;24,36-49; Dz 1,4-5;10,41-42). Właśnie dlatego H.J. Cadbury powiada: „*Łukasz cały czas zauważa rozrywki ludzi – wieczorami albo przy posiłkach. Często opisuje Jezusa przy stole zarówno faryzeuszy, jak i celników. Prawie każdy z 14 rozdziałów Ewangelii według św. Łukasza przedstawia jakąś kwestię rozrywki. Są one relacją z dyskusji, jako rozmowy przy stole*”⁶

Rozprawa przy spożywaniu Ostatniej Wieczerzy wraz z ustanowieniem Eucharystii stanowi *Testament Pana* dla Jego uczniów⁷. A. George twierdzi, że rozprawa ta jest w rzeczywistości opracowaniem serii materiałów: *Po Wieczerzy św. Łukasz grupuje serię wypowiedzi Jezusa tworząc ostatnią rozprawę. Całość stanowi najważniejszą naukę Jezusa (...) Jego pożegnanie. Bez wątpienia, Jezus nie wypowiedział wszystkich tych słów przy Ostatniej Wieczerzy. Św. Marek i św. Mateusz podają inne tło wersetów 24-27; 28-30; 33-34 z Ewangelii według św. Łukasza. Ale konstrukcja przedstawiona przez św. Łukasza lepiej tłumaczy wymagania i obietnice Pana*⁸

Podczas Ostatniej Wieczerzy, po ustanowieniu Eucharystii (Łk 22,19-20) i ogłoszeniu zdrady Judasza, między uczniami powstał spór, kto z nich jest największy (τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων – Łk 22,24). Pytanie to zostało już wcześniej postawione przez uczniów przy innej okazji (Łk 9,46-48; por. Mk 9,33-37), ale odpowiedź Jezusa w Łk 22,25-27 zawiera więcej niż informacja podana w Mk 10,42-45⁹

W odpowiedzi zwyczaję świata zostały przeciwstawione zwyczajom królestwa. Jezus przypomina uczniom, że ich panowanie powinno być podobne do Jego królewskiego panowania, a nie do władania królów pogańskich. W świecie bez wiary w Boga ambicja i rozpychanie się są naturalne, a osoba dominująca ma być darzona największym szacunkiem. W świecie doczesnym królowie są

⁶ Por. H.J. Cadbury, *The Making of Luke – Acts*, London 1927, s. 251 (tłum. M. Mikołajczak).

⁷ Por. H.H. Langkammer, *U podstaw Chrystologii Nowego Testamentu*, Wrocław 1976, s. 229–243.

⁸ Por. A. George, *L'Annonce du Salut de Dieu. Lectures de l'Évangile de Luc*, Paris 1963, s. 143–145 (tłum. M. Mikołajczak).

⁹ Por. H.H. Langkammer, *Ewangelia według św. Marka*, w: „Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu” (Tłumaczenie, wstęp i komentarz), Lublin 1997, s. 101–102: *Ewangelista dołącza do trzeciej zapowiedzi prośbę braci – Jakuba i Jana, synów Zebe-deusza. Z pytaniem tym nie tylko związana jest chęć pozostania bardzo blisko Jezusa, ale także chęć władzy, co wynika zarówno z odpowiedzi Jezusa (w. 42-44), jak również z oburzenia pozostałych apostołów.*

panami ludzi, nie tylko w sensie zachowywania porządku i dobrego zarządzania terytorium, ale także w relacji: król jest panem, a ludzie – jego poddani – sługami¹⁰

Uczniowie Jezusa mają postępować inaczej. Łk 22,26 zawiera prawdę, że *największy powinien zachowywać się tak jakby był sługą*. W Łk 22,27 wyjaśniona zostaje *natura królowania Jezusa*, którą *uczniowie winni naśladować*. Zarówno św. Marek jak i św. Łukasz używają czasownika διακονέω (por. Mk 10,45) na określenie posługi Jezusa, ale św. Łukasz przeciwstawia go innemu terminowi – ἄνακέμαι. Jezus ogłasza uczniom, że jest pośród nich, zasiadając wspólnie z nimi przy stole jako ten, który służy. W tym kontekście uniesienie i posługa Jezusa musi odnosić się przede wszystkim do śmierci Jezusa. To dlatego, że królowanie Jezusa oznacza cierpienie i odróżnia się On poprzez ten fakt od pogańskich królów, panujących z tego świata. Posługa Jezusa to dobrowolne uniesienie (aż do śmierci) i właśnie ten aspekt ofiary Jezusa, służebnej „do końca”, jest podkreślany¹¹

2. Obietnica uczestniczenia w królowaniu Jezusa w czasie uczyty eschatologicznej

W analizowanej perykopie (Łk 22,24-30) zawiera się również Jezusowa obietnica. Stojąc w obliczu bliskiej śmierci, Jezus obiecał uczniom uczestniczenie w Jego królowaniu w czasie eschatologicznej uczyty. Rozprawa koncentrująca się na tej obietnicy spogląda wstecz na posługiwanie Jezusa i chwali wierność Dwunastu w trudnych i nie pozbawionych męki czasach. Ponieważ uczniowie dzielili z Jezusem próby i trudy w codzienności (ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου), będą też z Nim dzielić Jego przyszłą chwałę (por. Rz 8,17)¹²

Jezus wyjaśnia, że otrzymał królestwo od Ojca. Jego królowanie jest najwyższym darem Ojca. Jest królem, ponieważ jest Jego Synem (Łk 1,32). Do ustanowienia eschatologicznego panowania Ojca dochodzi przez panowanie Ojca i Syna. Paralelizm Łukasza podkreśla solidarność królowania Chrystusa z Ojcem (Łk 19,11.12-27;22,16-18.29-30)¹³

¹⁰ Por. W. Mason, *The Sayings of Jesus*, London 1949, s. 338.

¹¹ Por. R. Tannehill, *A Study of the Theology of Luke – Acts*, w: „Anglican Theol. Review” 43(1961), s. 200.

¹² Por. H.H. Langkammer, *List do Rzymian*, w: „Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu” (Tłumaczenie, wstęp i komentarz), Lublin 1999, s. 107: *Urzeczywistnienie się synostwa Bożego dokonuje się w skutkach, tj. w dziedziczeniu dóbr Bożych należących się dzieciom Bożym. Jako dziedzice jesteśmy – chrystologicznie tę prawdę oceniając – „współdziedzicami Chrystusa”*

¹³ To eschatologiczne panowanie Chrystusa wydaje się na pierwszy rzut oka sprzeczne z perspektywą Pawła w 1 Kor 15,24, gdzie Chrystus oddaje swoje królowanie Bogu

Jezus w posłudze dla innych – jako Sługa, obejmie teraz królowanie w Królestwie, które Ojciec przekazał Mu. Królowanie to będzie dzielił ze swoimi towarzyszami niedoli: zajmą oni miejsce przy stole w czasie Jego mesjańskiej uczyty (ἐπι τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλεία μου – por. Łk 14,15). Zasiadają na tronach, by sądzić dwanaście plemion Izraela¹⁴ Tak jak Chrystus musiał cierpieć, by wejść do swojej chwały (Łk 24,26), podobnie i ci, którzy będą musieli towarzyszyć Mu w Jego próbach, znajdują się również w Jego chwale (por. Dz 14,22). Będą wtedy w nadchodzącym świecie *najwięksi*, a uzyskają ten przywilej, ponieważ staną się sługami innych w doczesnym świecie¹⁵

Pełny sens obietnicy i nadania królestwa można zauważyć w użyciu czasownika διατίθεμαι w tym fragmencie. Czasownik ten tylko jeszcze jeden raz występuje w dwudziele Łukasza (por. Dz 3,25), gdzie wiąże się z pokrewnym rzeczownikiem διαθήκη, a dotyczy starotestamentowego Przymierza. W każdym innym przypadku użycia tego czasownika w NT (por. Hbr 8,10;9,16-17;10,16) połączony jest on z διαθήκη¹⁶ Prawdopodobnie w naszym fragmencie istnieje odniesienie do Przymierza. Ale διαθήκη może także oznaczać *wolę*, a διατίθεμαι może oznaczać *przekazanie własności zgodnie z wolą* i taki wydaje się jego sens tutaj¹⁷

I znów διαθήκη obecne jest w naszym kontekście (Łk 22,20) – przekazanie władzy przez Ojca – Synowi i dar, który Jezus daje swoim w chwili śmierci. Te dwa aspekty Jego dziedzictwa obecne są w Hbr 1,2¹⁸ i Rz 8,17¹⁹ W kontekście

Ojcu na zakończenie swojego zmagania ze złem. Dla Pawła, tak jak i dla Łukasza, eschatologiczne panowanie Boga nie kończy panowania Chrystusa; por. J. Navone, *The Themes of St. Luke*, Rome 1970, s. 91.

¹⁴ Tę samą myśl znajdujemy w Testamencie Abrahama. Tutaj powiedziane jest, że odbędą się dwa sądy, a w międzyczasie będzie jeszcze jeden sąd, w czasie którego *tout soufflé et toute créature sera jugé par les douze tribus d'Israel*. Komentując ten logion, P. Batiffol wyciąga wniosek, że logion ewangeliczny tak jak mamy go tutaj w Łk 22,28-30 i u św. Mateusza, nie jest faktem, iż misja dwunastu apostołów ogranicza się do dwunastu plemion Izraela, ale że daje im *une grandeur supérieure même à celle des douze tribus*. Zob. *Trois Notes exégetiques*, w: „Revue Biblique” 9(1912), s. 514; por. również: M.R. James, *The Testament of Abraham*, „Texts and Studies”, t. II, 2, Cambridge 1892, s. 39.

¹⁵ Por. J. Dupont, *Le Logion des Douze Trônes*, „Biblica” 45(1964), s. 380.

¹⁶ Por. A. Paciorek, *List do Hebrajczyków*, w: „Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu” (Tłumaczenie, wstęp i komentarz), Lublin 1998, s. 90–91, 102–103, 113.

¹⁷ Por. W. Bauer, *A Greek Lexicon of the N.T. and Other Christian Literature*, Chicago 1979, s. 183.189.

¹⁸ Por. A. Paciorek, dz. cyt., s. 23.

¹⁹ Porównaj z *Anatiquitates*, 13, 407, J. Flawiusza, gdzie król Aleksander Janneusz przekazał królestwo swojej żonie Aleksandrze.

Ostatniej Wieczerzy sugeruje to akt Tego, który ma umrzeć, i wyraźnie implikuje, że śmierć Jezusa wiąże się z przekazaniem królestwa²⁰

3. Przedmiot *obietnicy tronów*

Chwałę uczniów w Mesjańskim Królestwie widać na podstawie dwóch obrazów wspomnianych wcześniej – będą siedzieć przy tym samym stole, co Jezus – Mesjasz Król, oraz zasiądą u Jego boku na tronach sądu. Zauważmy, jak drogi sercu św. Łukasza jest ten obraz niebiańskiej uczyty i jego upór przy zapowiedzi uczyty w czasie Ostatniej Wieczerzy (Łk 22,16.18) oraz w opisie posiłków spożywanych ze zmartwychwstałym Chrystusem (Łk 24,30-32; Dz 1,4;10,41). Tutaj, podobnie jak w innych fragmentach, zbawienie to przebywanie z Jezusem (Łk 23,43).

Trony obiecane uczniom w tym tekście zdają się nie różnić od tych, które pragnęli sobie zapewnić Jakub i Jan w Mk 10,37 (por. Mt 20,20-28). Według Mk 10,40 Jezus nie mógł im tego obiecać: *Nie do mnie to jednak należy dać miejsce po mojej stronie prawej lub lewej, ale [dostanie się ono] tym, dla których zostało przygotowane*. Według Łk 22,29-30 Jezus w tym momencie ma już tę władzę: dając Mu Królestwo, Bóg pozwala mu także udzielać łask, komu zechce.

Komentatorzy nie zgadzają się co do natury przywileju udzielonego Dwunastu. Można go rozumieć jako ich powiązanie z sądem ostatecznym albo jako uczestniczenie w rządach dwunastu plemion Izraela w przyszłym świecie. Wyrażenie *dwanaście plemion Izraela* uważane jest za określenie duchowego Izraela ludu chrześcijańskiego²¹

Praktycznie problem polega tutaj na czasowniku κρίνοντες (Łk 22,30; por. Mt 19,28), czy należy go rozumieć w ścisłym sensie jako wyrok wydany przez trybunał, czy w szerszym sensie jako sprawowanie najwyższej władzy. V Hertrich argumentuje, że hebrajskie *szophet* użyte tutaj przez św. Łukasza i św. Mateusza oznacza *władać* raczej niż *sądzić*, odwołując się do używania go w LXX (por. Ps 2,10; 1 Mch 9,37; Ps 17,29)²²

²⁰ R. Tannehil, art. cyt., s. 202.

²¹ A. Feuillet, *Le Triomphe eschatologique de Jésus d'après quelque textes isolés des Evangiles*, „Nouv. Rev. Théol.” 71(1949), s. 701–722, 806–822. Na s. 720 komentuje on: *Et il n'est pas nécessaire de limiter cette promesse à la vie d'ici bas: les apôtres gouverneront avec le Christ le monde nouveau inauguré par la Résurrection et la Pentecôte: il commenceront à la faire ici – bas, et ils continueront dans l'au-delà (...)*. Ten wniosek podjęty został jeszcze raz przez P. Benoit, *L'Evangile selon Saint Matthieu*, w: *Bible de Jerusalem*, wyd. 3, Paris 1961, s. 124; por. również: C. Maurer, *φουλή κτλ*, w: TDNT, t. IX, s. 250.

²² V Hertrich, *Κρίνω*, w: TDNT, t. III, s. 923; W. Borowski, *Psalmy. Komentarz biblijno-ascetyczny*, Kraków 1983, s. 57–59; S. Bazyliński, *Pod władzą królewską (Ps 2)*, „Verbum Vitae” 1(2002), s. 57–74.

Dlatego trony, które Jezus obiecał swoim uczniom, łączą ich z Jego królowaniem²³ Powiedziane jest, że na tronach tych *sądzić będą* plemiona Izraela. Brak wzmianki o sądzie w tym kontekście wskazuje raczej na szerszy sens czasownika: apostołowie staną się przywódcami dwunastu plemion, będą *nimi rządzić*. Myśl w zasadzie nie kończy się z chwilą zakończenia sądu ostatecznego. Obejmuje mesjańskie rządy w całości. Potwierdza to także Tannehil, mówiąc: „*W każdym bądź razie dla Łukasza „sądzenie” apostołów nie będzie się ograniczać tylko do końca czasów. Jako przywódcy Kościoła sprawują funkcję w okresie Kościoła, tak więc to w tej uroczystej chwili, nie przy powtórnym przyjściu, udzielona została im władza*”²⁴

Dlatego uczniowie, którzy są biedni i pogardzani, będą mieli swoje miejsce w czasie sądu ostatecznego. Są prawdziwymi starszymi, fundamentem nowego Ludu Bożego, nowym Izraelem. W apostołach widzimy wypełnienie roli przypisanej starszym Ludu Izraela. A zatem apostołowie rządzą Ludem Bożym.

4. Tło interpretacyjne tronów sądu

- **Dn 7**; prorok widzi cztery bestie wyłaniające się z morza, oznaczające cztery imperia, które uciskały Izrael (Dn 7,1-8). Potem Daniel zauważa inną tajemniczą istotę zbliżającą się do tronu Bożego. Nie wyłania się ona z morza, ale raczej wznosi się do nieba. Nie przypomina ona zwierzęcia, ale jest raczej *Synem Człowieczym*, który otrzymuje powszechne panowanie i godność królewską od Boga (Dn 7,13). Tajemnicza istota reprezentuje Mesjańskie Królestwo²⁵ Jest to *lud święty Najwyższego* w chwale, którą otrzyma w czasach ostatecznych (Dn 7, 27). Jednocześnie jest to Mesjański Władca tej radosnej ery. *Syn Człowieczy* obdarzony królowaniem w czasie niebiańskiego sądu, który skazuje na zniszczenie ostatnich reprezentantów imperium Seleucydów (Dn 7,26), ustanawia ostatecznie panowanie wybranych (Dn 7,14. 27)²⁶ W Dn 7,9 powiedziane jest, że: *Patrzałem, aż postawiono trony, a Przedwieczny zajął miejsce. Szata Jego była biała jak śnieg, a włosy głowy jakby z czystej wełny. Tron Jego był z ognistych promieni, jego koła – płonący ogień*. W chwili gdy miało się zacząć wydawanie wyroku, który miał zapoczątkować erę mesjańską, Daniel widzi wspaniałe zgromadzenie sędziów. Sędzią Najwyższym jest sam Bóg, który zasiada na swoim tronie z płomieni. Dn 7,9-10 zdaje się sugerować, że Przedwiecznego otaczali asesorzy, ale nikt nie ma

²³ J. Homerski, *Ewangelia według św. Mateusza*, w: *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu* (Tłumaczenie, wstęp i komentarz), Lublin 1995, s. 116.

²⁴ R. Tannehil, art. cyt., s. 201 (tłum. M. Mikołajczak).

²⁵ J. Homerski, *Idea Królestwa Bożego w Księdze Daniela*, w: *Królestwo Boże w Piśmie Świętym*, Lublin 1976, s. 51–62.

²⁶ J. Homerski, *Księga Daniela*, w: *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu*, (Tłumaczenie, wstęp i komentarz), Lublin 1995, s. 60.

- pewności, kim oni są. Tekst hebrajski Dn 7,9-10 w swoim przekazie przyjmuje, że jest to *trybunał*²⁷
- **Ap 20,4**; w chwili inauguracji tysiącletniego panowania ukazana jest podobna scena: *I ujrzałem trony, a na nich zasiedli* (καί ἐκάθισαν ἐπ' αὐτούς) [sędziowie], i dano im władzę sądzenia. Trony w Apokalipsie są te same co w Dn 7,9. Zasiadający na tronach to bez wątpienia członkowie trybunału z Dn 7,9: *I dano im władzę sądzenia* (κρίμα), a to oznacza, że Święci otrzymują przywilej uczestniczenia w pierwszym zmartwychwstaniu w chwili rozpoczęcia tysiącletniego panowania (Ap 20,4-9)²⁸ I tutaj znowu znajdujemy aluzję do Daniela oraz mamy trony, na których muszą zasiąść członkowie trybunału, by zdecydować o przeznaczeniu Świętych. Z tego możemy wnioskować, że członkami trybunału nie są chyba sami Święci, którzy będą beneficjentami wydanego wyroku. Dla kogo, zatem, przeznaczone są trony? Można tutaj pomyśleć o Ap 4,2.4;11,16 i dwudziestu czterech starcach, których trony otaczają tron Boski²⁹
 - **Starożytni Rabin**; w II w. po n. Chr. Rabbi Jose z Galilei i Rabbi Aquiba nie zgadzali się w kwestii tronów z Dn 7,9. Według Talmudu babilońskiego – jak wyjaśniał Rabbi Aquiba – były dwa trony, jeden dla Boga, a drugi dla Dawida (Mesjasza?). Taka opinia została odrzucona przez Rabbi Josego, który uznał ją za bluźnierczą i za profanację *Szakinah*. Jeden tron przypisywał on raczej Sprawiedliwości Bożej, a drugi miłosierdziu Bożemu. W rezultacie Eliezer ben Azariah radził Rabiemu Aquibie nie zajmować się *haggadą*, ale trzymać się *halaki*. Według jego własnego poglądu omawiany tekst odnosił się do tronu i podnóżka tronu Bożego³⁰ W midraszu – *Tanhuma* znajdujemy atrybut doktorów, którzy honorowani są tytułem *Rabbanan* – *Nasz Mistrz*: „*Ale nasi Mistrzowie powiedzieli: Co oznaczają „trony”?* W

²⁷ Znaczenie słowa to *trybuna* – zob. W. Bauer, dz. cyt., s. 52: to samo znaczenie w języku greckim. Wyrażenie występuje ponownie w Dn 7,26: *Wtedy zasiądzie trybunał i odbiorą mu władzę, by go zniszczyć i zniweczyć doszczętnie*.

²⁸ J. Dupont, *Le Logion des Douze Trônes*, „Biblica” 45(1964), s. 183; por. również: W. Popielewski, *Zbawieni przez miłość Baranka (Ap 1,5b-6)*, „Verbum vitae” 1(2002), s. 196–197.

²⁹ A. Feuillet, *Les vingt – quatre vieillards de l'Apocalypse*, „Revue Biblique” 65(1958), s. 5–31. Na str. 7 komentuje on, że trony z Łk 22,30 i dalej mogą być tronami sądowniczymi w wąskim sensie lub tronami królewskimi, skoro w starożytności władza sądownicza i królewska nie były rozdzielone. Por. również tego samego autora *Études Johannique: Section Biblique*, n. 4; Bruges 1962, s. 193–227; H. Bietenhard, *Die Himmlische Welt un Urchristentum und Spätjudentum*, Tübingen 1951: także potwierdza, że 24 starców wiąże się z koncepcją Bożej niebiańskiej Rady (1 Krl 22,19), którą judaizm rabinistyczny uważał za niebiański odpowiednik ziemskiego Sanhedrynu.

³⁰ H.L. Strack-Billerbeck, *Kommentar zum Neuen Testament aus Talmud und Midrash*, München 1928, t. IV, s. 1104.

przyszłości Bóg zasiądzie a aniołowie postawią trony dla wielkich mężów Izraela, a oni usiądą, a Bóg zasiądzie z nimi jako Ojciec (tzn. Przewodniczący) Trybunału, i będą sędzić ludzi świata, w taki sam sposób jak powiedział: „Jahwe przychodzi na sąd ze starszymi swojego ludu i książętami” (Iz 3,14). Nie zostało napisane „na” starszych jego ludu, lecz „ze” starszymi: ukazuje to, że Bóg zasiądzie ze starszymi i książętami Izraela i będzie sędził ludzi świata. A dla kogo są te „trony”? Dla Domu Dawida i dla starszych Izraela (por. Ps 122,5)³¹ Z tego kontekstu wyraźnie wynika, że wzmianka o tronach natychmiast wywołuje skojarzenie z sądem. Jeżeli trony przeznaczone są dla osób odpowiedzialnych za sądenie, tak więc czasownik ten można rozumieć w jego ścisłym sensie. Możemy tutaj powiedzieć, że Dn 7,9 rzuca pewne światło na konkretne znaczenie logionu *dwunastu tronów*.

- **Logion Ewangelii**; głoszenie Jezusa Chrystusa było głównie zwiastowaniem nastania Królestwa Bożego: *Przybliżyło się do was królestwo Boże!* (Łk 10,9.11; Mk 1,15; Mt 4,17)³² Inauguracja rządów Bożych zacznie się właściwie od sądu i tylko ci, którzy zostaną uznani za godnych, będą uczestniczyć w błogosławieństwie. Poselstwa Jezusa nie można oddzielić od Jego osoby. Jego obecność, Jego słowa, Jego cuda nie tylko świadczą o bliskości Królestwa, ale inicjują jego realizację. W Nim i przez powierzona Mu misję Królestwo Boże w pewnym sensie zostało już zainaugurowane³³ Uczestniczenie w radościach tego Królestwa w czasie jego chwalebnej manifestacji nie zależy tylko od wysokiego poziomu moralnego każdego człowieka. Zależy ono od obecnego nastawienia do Jezusa (Łk 18,27-29; Mk 10,29-30; Mt 19,27-30; Łk 6,47-49; Mt 7,24-27). Zależy od wiary w Jego słowo i Jego osobę. Dowodem na to jest fakt, że misja Jezusa odpowiada decydującej roli, jaka przypada Mu w chwili wielkiego sądu (por. Łk 9,26 = Mk 8,38; Łk 12,9 = Mt 10,23; Mk 10,26-27). Jezus był blisko związany z Dwunastoma, swoimi nieodłącznymi towarzyszami i pomocnikami w misji (por. Mk 3,14-15). Znaczenie liczby nie mogło umknąć uwadze Jego współczesnych, podobnie jak nie mogli nie zauważyć związku między Dwunastoma a dwunastoma plemionami Izraela. Jak podkreśla K.H. Regenstorf: „W zasadzie dwunastu

³¹ Tamże, s. 1210; H.L. Strack, *Introduction to the Talmud and Midrash*, New York 1959, s. 303, n. 9 (tłum. M. Mikołajczak). W IV w. podobna tradycja została przekazana pod imieniem Rabbi Abbina; odnośnie tego por. również: R. Rubinkiewicz, *Królestwo Boże w społeczności Izraela w literaturze apokryficznej Starego Testamentu*, w: „Królestwo Boże w Piśmie Świętym”, Lublin 1976, s. 123 nn.

³² J. Kudasiewicz, *Nawracajcie się, albowiem bliskie jest Królestwo Niebieskie (Mt 4,17)*, w: „Ewangelie synoptyczne dzisiaj”, Ząbki 1999, s. 277–292.

³³ J. Dupont, *L'Ambassade du Jean Baptist*, „Nouv. Rev. Theol.” 83(1961), s. 805–821, 943–959.

to więcej niż reprezentanci dwunastu plemion Izraela albo część mesjańskiego dworu Jezusa, nawet jeżeli tylko w przypowieści. O ich wyborze decydowało jednocześnie spojrzenie wstecz i w przód; wstecz na „starożytną konstytucję Izraela” a przy tym i w przód na „ostateczną formę mesjańskiej wspólnoty”³⁴ Służba Jezusa zwrócona była do rozproszonych z domu Izraela (Mt 15,24). Z pewnością ze względu na Izraela określił Jezus pierwszą misję Dwunastu (Mt 10,5-6), zanim nastąpiło bardziej uniwersalne jej rozszerzenie (Łk 24,27; Mt 28, 18-20; Dz 1,8). W międzyczasie Jezus umarł na krzyżu oskarżony o to, że czynił się *królem Żydów* (Łk 22,38; Mk 15,26; por. 15,32; Mt 27,37; J 19,29). Dlatego kiedy Jezus obiecał Dwunastu, że będą z Nim blisko związani przy sądeniu Izraela, oznacza to więcej niż fakt, że będą Jego pomocnikami. Muszą także partycypować w funkcji Suwerennego Sędziego. I tutaj czasownik znów występuje w swoim ścisłym sensie. Jest to funkcja, dzięki której apostołowie będą zjednoczeni z Suwerennym Sędzią i kolegialnie podejmą wyrok w sprawie ludu Izraela³⁵ Eschatologiczne prerogatywy udzielone Dwunastu nie są raczej oddzielone od ich ziemskiej misji. Kontekst historyczny, w którym została dana obietnica, to ziemská służba Jezusa, którą była głównie ewangelizacja Izraela. Misja do Izraela była kolegialna w taki sam sposób, jak kolegialna będzie misja eschatologiczna. Z *Dziejów Apostolskich* św. Łukasza wiemy o tym, co działo się w pierwszych latach Kościoła (Dz 5,29; por. Dz 2,14;10,39-42; 13,13).

5. Podsumowanie

Analizując, czy czasownik κρινοντες (Łk 22,30; por. Mt 19,28) należy rozumieć w ścisłym sensie jako wyrok wydany przez trybunał czy w szerszym sensie jako sprawowanie najwyższej władzy, stwierdzamy, że użyty w naszym fragmencie powinien być rozumiany dwojako, jak to wykazaliśmy w naszym studium. Zauważyliśmy już, że władza sądownicza i królewska w czasach starożytnych nie były oddzielone. Sam Jezus jest Królem i Sędzią. Taką samą władzę obiecał apostołom. Udzielając Królestwa apostołom, Jezus udziela także Królestwa Kościołowi. Poprzez udzielenie Królestwa apostołowie są teraz przywódcami Nowego Izraela, którym jest Kościół, który – zjednoczony pod przywództwem apostołów – musi zawsze skutecznie świadczyć o królowaniu Jezusa, a będzie także włączony do sądenia narodów w erze eschatologicznej.

³⁴ Por. K.H. Rengstorf, *δόδεκα*, w: TDNT, t. II, s. 326 nn., (tłum. M. Mikołajczak); H. Schürmann, *Der Jungkreis Jesu als Zeichen für Israel*, „Geist und Leben” 16(1963), s. 21–35.

³⁵ Por. J. Dupont, *Le Logion*, s. 389, odnotowuje kolegialną naturę tego sądu: *dwaście tronów otacza tron centralny, tworząc jeden trybunał*.